

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

17 אוקטובר 2018

ו"ע 18-07-68019 חוגי נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א

לפני כב' השופטת ירדנה סרוסי

עורר אפי חוגי
ע"י ב"כ עו"ד משה הר-שמש

נגד

משיב מנהל מיסוי מקרקעין ת"א
ע"י ב"כ עו"ד לירון ארצי
פרקליטות מחוז ת"א (פיסקאלית)

החלטה

בפניי בקשה לפסילתי מלשבת בדין כיו"ר ועדת ערר מיסוי מקרקעין בערר הנדון. שלושה טעמים עומדים בבסיס בקשת הפסלות מטעם העורר (המבקש בבקשה זו): האחד, קיומם של יחסי היכרות ביני לבין מי שקיבל את ההחלטה מושא הערר לאור תפקידי הקודם, בטרם מינויי לכס השפיטה, כמנהלת משרד מיסוי מקרקעין תל-אביב (וכיועצת משפטית של המשרד בשנים שקדמו).

השני, טענת העורר כי הנושא הנדון בערר, שעניינו סמכות המשיב להאריך את המועד הקבוע בסעיף 85 לחוק מיסוי מקרקעין, הוכרע על ידי בעבר הן כמנהלת משרד המשיב והן כיועצת משפטית של המשרד. בתוך כך מביא העורר דוגמא לתיק שבו לטענתו "יתכן" והייתי מעורבת במתן ההחלטה שלא להאריך את המועד לתיקון השומה (עניין ו"ע 16-10-9451 מיטל אביבי רייד נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א).

השלישי, מראית פני הצדק והחשש לפגיעת באמון הציבור מחייבים את פסילתי מלדון בערר. המשיב, שהגיש תשובה לבקשה, ציין שלשיטתו לא מתקיימת בתיק זה עילת פסלות. יחד עם זאת, הותיר את ההחלטה בבקשה לשיקול דעתי.

לאחר ששקלתי את הדברים בכובד ראש, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

נימוקיי יפורט להלן.

טענת פסלות בשל קשרי עבודה קודמים

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

17 אוקטובר 2018

ו"ע 18-07-68019 חוגי נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א

1. העורר טוען כי יחסי העבודה ששררו ביני לבין עובדי המשיב יקשו על "מתן החלטה שיפוטית עיוורת על לוח חלק" (סעיף 4.3 לבקשה).
לטענת העורר, העובדה ששימשי כיועצת משפטית של המשרד במשך כעשור שנים, וכמנהלת המשרד במשך השנתיים שקדמו למינוי לכס השפיטה, חייבה "מגע קרוב ואישי" ויצרה "יחסי אמון מיוחדים" ביני לבין עובדי המשיב בדומה ליחסים השוררים בין עורך דין ללקוח קבוע שלו, כמשמעות מונח זה בכלל 14(ג) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986.
  2. בכל הכבוד הראוי, אין בידי לקבל את הטענה.
  3. כלל 14(ג) לכללי האתיקה של עורכי הדין קובע כי "בעניין שצד בו לקוח קבוע של עורך הדין לא ייצג עורך דין צד אחר, גם אם באותו עניין אין עורך הדין מייצג את הלקוח הקבוע; לעניין הוראה זו, 'לקוח קבוע' – לקוח שעורך הדין נותן לו שירותים דרך קבע".
  4. יצוין כי כלל זה נוגע למערכת היחסים שבין עורכי דין מייצגים לבין לקוחותיהם. ספק רב אם הוא רלוונטי למגבלות המוטלות על שופטים שלגביהם קיים דין ספציפי המסדיר את המגבלות המוטלות עליהם בטיפול בתיקים נוכח עיסוקם הקודם או קשרים כאלה ואחרים שיש להם עם לקוחות קודמים או עם מייצגים.
בכל מקרה ולגופן של טענות העורר, כלל זה עניינו במגבלה אתית המוטלת על עורך דין בקשר ללקוח שהוא נותן לו שירותים דרך קבע.
אין קשר בין הרציונל המונח בבסיס סעיף זה לבין מערכת יחסי העבודה המקצועית ששררה ביני לבין עובדי המשיב.
  5. יוער כי, שופט המתמנה לתפקידו אינו מגיע כדף חלק. לרוב יבוא משורות הפרקטיקה המשפטית, בין אם משירות המדינה ובין אם מהשוק הפרטי. תמיד יכיר עורכי דין כאלה ואחרים. עם חלקם הופיע מאותו צד של המתרס ועם חלקם הופיע משני צדי המתרס. עם חלקם חלק חוויות מקצועיות, ועם חלקם חלק מחלוקות מקצועיות.
הצבעה על היכרות מקצועית בין שופט לבין אחד מעורכי הדין אינה מלמדת, כשלעצמה, על "קרבה ממשית" הגורמת לפסילה (ע"פ 1941/15 פלוני נ' מדינת ישראל פסקה 4 (24.3.2015)).
- דין דומה יחול על היכרות מקצועית בין שופט לבין בעל דין בהליך, היכרות הנובעת מעבודה משותפת, בין אם בשירות המדינה ובין אם בפרקטיקה הפרטית, קודם למינויו של השופט לכס השפיטה. על הטוען לפסלות להראות כי ההיכרות, על פי טיבה ונסיבותיה, רלוונטית ומצדיקה את פסילת השופט מלדון בתיק.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

17 אוקטובר 2018

ו"ע 18-07-68019 חוגי נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א

- יש להיזהר, אפוא, שלא להציב רף נמוך מידי לשם פסילת שופט מלשבת בדין, שאחרת תשובש עבודת הרשות השופטת מיסודה.
6. נעיין בכללי האתיקה של השופטים. מהן המגבלות שהם מטילים על השופט מלשבת בדין? כלל 15(ב)(4) לכללי אתיקה לשופטים, התשס"ז-2007 קובע כי שופט לא ישב בדין ביודעו כי "בעל דין או עד מרכזי היה לקוחו של השופט קודם מינויו לכהונתו, ולא חלפו לפחות חמש שנים מאז הטיפול בעניינו של אותו בעל דין או אותו עד".
- כלל 15(ב)(5) לכללי האתיקה לשופטים קובע כי שופט לא ישב בדין ביודעו כי "עורך דין המייצג בעל דין היה שותפו של השופט ולא חלפו לפחות חמש שנים מאז היותם שותפים".
7. לפי כללי האתיקה לשופטים, שופט שהיה שותף של עורך דין לא יוכל לשבת בדינו של בעל דין המיוצג על ידי אותו עורך דין וזאת במשך חמש שנים מאז היו שותפים (כלל 15(א)(5) לכללים). כמו כן, שופט לא יוכל לשבת בעניינו של בעל דין או עד מרכזי שהיה "לקוחו של השופט" קודם מינויו לכהונתו אלא אם חלפו לפחות חמש שנים מאז הטיפול בעניינו של אותו בעל דין או אותו עד (סעיף 15(א)(4) לכללים).
- מהו הרציונל הנשקף ממגבלות אלה?
- מדובר במקרים בהם השופט, שעה שהיה עורך דין, עמד בקשר **כלכלי** כזה או אחר עם גורמים אלה. אם היה שותף עם עורכי דין אחרים, הרי שחלק עמם כספים, לצד חלוקת סיכונים כלכלית, כיאה לכל שותפות. אם היה בקשר עם לקוחות, הרי שלקוחות אלה שילמו את שכרו, והוא הפיק מהקשר עמם טובות הנאה כלכליות.
- שעה שעל הפרק עומדות טובות הנאה שכאלה, מובן כי יש להטיל מגבלות על היכולת של השופט לדון בעניינם של צדדים אלה.
- מנגד, הכללים אינם קובעים כי די בהיכרות מקצועית או ביחסי עבודה קודמים, כאלה או אחרים, כדי לפסול שופט מלשבת בדין.
- על רקע תובנה בסיסית זו, יש לבחון את טענות העורר.
8. לא ניתן לומר כי בבסיס מערכת היחסים ששררה ביני לבין עובדי המשיב היה מונח אינטרס כלכלי כלשהו. היו אלה יחסי עבודה מקצועיים הנעדרים לחלוטין את האלמנטים המאפיינים יחסים עסקיים: עובדי המשיב לא היו בגדר "לקוח" שלי, לא קיבלתי מהם שכר טרחה ולא הייתה לי כל תלות כלכלית בהם. הן עובדי המשיב, והן אנוכי, קיבלנו את שכר עבודתנו כעובדי מדינה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

17 אוקטובר 2018

ו"ע 18-07-68019 חוגי נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א

מכאן, שאין בקשרי העבר שלי עם עובדי המשיב, שהיו מקצועיים באופיים, כדי להקים עילת פסלות. קשרי עבודה, שאינם מאופיינים בקשרי חברות משמעותיים, אינם מהווים עילה לפסלות והיכרות מקצועית לפני המינוי, גם אם רבת שנים, אינה יוצרת מניעות מלשבת בדין.

יפים לכאן דברי כבוד הנשיא א' גרוניס בע"פ 3512/14 ניסים דג'לדטי נ' מדינת ישראל פסקה 6 (20.05.2014):

"המערער טוען, בהקשר זה, כי מאחר שבית המשפט נדרש להכריע בטענתו כי רשות המיסים רודפת אותו, הרי שיש להשוות את הרשות לכל גוף פרטי המתדיין כבעל דין. ראשית, כפי שצינתי לעיל, אף אילו היה מדובר בגוף פרטי, הרי שלא די בקשרי העבר של כבוד השופטת, המקצועיים באופיים, על מנת להקים עילת פסלות, ועל המערער להראות כי נסיבות המקרה מקימות "קרבה ממשית". שנית, אני סבור כי אין להשוות בין רשות המיסים או נושאי תפקידים בשירות הציבורי לבין גופים פרטיים בהקשר זה. שופטים רבים כיהנו, טרם מינויים, כעובדי מדינה בגופים הקשורים באכיפת החוק. אין לאפיין את היחסים בין עורכי הדין השונים בגופים הללו, ואת מעורבותם, כזהים לשותפות עסקית מסחרית".

9. למרות כל אלה, המערכת השיפוטית לוקחת בחשבון את הרקע המקצועי הקודם של השופט המגיע מהשירות הציבורי. רקע זה יכול לטמון בחובו יתרונות מקצועיים ומומחיות בתחום (כשם שיכול להיות רקע מקצועי מרשים לאלה המגיעים לשפיטה מגופים פרטיים). עמדה על זה כבי' השופטת מיכל ברקנבו בעניין ת"פ (שלום ת"א) 8073/06 מדינת ישראל נ' סרוסי אורן פסקה 27 (24.02.2009):

"מטבע הדברים, חלק מהשופטים שהמערכת בוחרת להטיל עליהם לדון בענינים מסוימים, נבחרים לכך משום שרכשו מומחיות באותו תחום, עובר למינויים לכס השיפוט. נראה לי שקבלת טענות מעין אלה הנטענות כאן, כשאין חשש ממשי למשוא פנים, דווקא תזיק למראית פני הצדק ותחטא לתפקידנו כשופטים".

יוער כי, מקובל להחיל תקופות צינון מסוימות על המתמנים לשפיטה (ועל הח"מ בכללם), שהיו נושאי תפקיד בכירים בשירות הציבורי, ולא לנתב אליהם תיקים במשך תקופת זמן סבירה בתחומי העיסוק הישירים שלהם. כמובן שאין לנתב אליהם תיקים שבהם היו מעורבים באופן ישיר במסגרת עבודתם טרם מינויים לשיפוט.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

17 אוקטובר 2018

ו"ע 18-07-68019 חוגי נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א

טענת פסלות בשל מעורבות "באותו עניין"

10. סעיף 77א(א1) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] התשמ"ד-1984 מונה שורה של מקרים אשר בהתקיימם אין לשופט שיקול דעת והוא מנוע מלשבת בדין (ע"א 9226/07 פזגז 1993 בע"מ נ' א.מ.צ אירועים בע"מ פסקה 8 (28.07.2008)).
- לפי סעיף 77א(א1)(3) שופט יימנע מלשבת בדין ביודעו כי: "בטרם התמנה לשופט היה השופט מעורב באותו עניין הנדון בהליך שלפניו כבא כוח, כבורר, כמגשר, כעד, כיועץ מקצועי, כמומחה, או בדרך דומה אחרת".
11. העורר טוען כי השאלה המשפטית בערר, האם רשאי המשיב להאריך את המועד לתיקון שומה הקבוע בסעיף 85 לחוק מיסוי מקרקעין, נדונה על ידי במסגרת תפקידי הקודם ולכן יש לראותי כמי שהייתה "מעורבת באותו עניין" באופן המהווה עילת פסלות.
12. בכל הכבוד הראוי, אין בידי לקבל טענה זו.
13. השאלה המרכזית המתעוררת בערר הנדון היא שאלה משפטית. לשם מענה עליה נדרשת התייחסות לפסקי הדין שניתנו על ידי בית המשפט העליון בסוגיה (ע"א 5070/15 אבשלום בר גיורא נ' מנהל משרד מיסוי מקרקעין חדרה (08.05.2017); ע"א 7759/07 רות כספי נ' מנהל מס שבח מקרקעין נתניה (12.04.2010); ע"א 5461/11 משה חכמי נ' מנהל מיסוי מקרקעין אזור ירושלים (05.02.2013)), ויישומם על עובדות המקרה הקונקרטי.
- כאשר מדובר בשאלה משפטית, אין בעובדה שהשופט עסק בה בתפקידו הקודם, או שהיה שותף לקביעת מדיניות, או פרסם מאמר בסוגיה, כדי לפסול אותו מלשבת בדין, כשם ששופט שנדרש לשאלה משפטית והכריע בה לא יהיה מנוע מלשבת בתיק אחר שבו מתעוררת שאלה משפטית זו ביחס לצדדים אחרים.
- גם כאן יצירת רף פסילה נמוך מידי יציב בפני המערכת דרישות בלתי אפשריות שאין להן כל הצדקה.
14. מעבר לכך, ספק אם הבעת עמדה משפטית בסוגיה כזו או אחרת על ידי שופט טרם מינויו מגיעה כדי "מעורבות באותו עניין הנדון בהליך שלפניו".
- נקבע בפסיקה כי את הביטוי "מעורבות" יש לפרש על-פי תכלית דיני הפסלות, דהיינו, רק מעורבות שעשויה להקים חשש ממשי למשוא פנים. בהבעת עמדה משפטית טהורה אין חשש למשוא פנים (אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי עמוד 1325 (מהדורה 11, 2013); ע"פ 3512/14 ניסים דג'לדטי נ' מדינת ישראל (20.05.2014); ע"א 115/09 יוסף ושולמית חן נ' מדינת ישראל - ועדת הזכאות לפי חוק יישום תכנית ההתנתקות פסקה 8 (02.02.2009)).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

17 אוקטובר 2018

ו"ע 18-07-68019 חוגי נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א

15. בהקשר לקביעת מדיניות או דעות בסוגיות משפטיות במגזר הציבורי, ובפרט בגופים הקשורים באכיפת חוק, הוטעם בספרות כי "ככל שמדובר בעמדות ובדעות בסוגיות משפטיות שאומצו על ידי נושאי תפקידים בשירות הציבורי טרם מינויים, הרי שנקבע כי אין בהן – להבדיל מעמדה בנסיבותיו של תיק קונקרטי – משום עילת פסילה ומשום חשש ממשי למשוא פנים, שאם לא כן יהיו נושאי תפקיד ציבורי פסולים לעולם למינוי כשופטים" (יגאל מרזל דיני פסלות שופט (2006) עמוד 288).

16. תיק זה יישמע בפני הוועדה שבראשותי בחלוף למעלה משנתיים וחצי מאז מוניתי לכהונת שפיטה.

מטבע הדברים לא הייתי מנהלת משרד המשיב בעת שניתנה ההחלטה בבקשה על תיקון השומה מושא הערר, לא עסקתי בעניינו של העורר ולא קבלתי כל החלטה בתפקידי הקודם בעניינו.

17. העורר הוסיף וטען כי "יתכן" והייתי מעורבת בהחלטה שלא להאריך את המועד לתיקון השומה בתיק אחר, בעניין ו"ע 16-10-9451 מיטל אביבי רייך נ' מיסוי מקרקעין תל אביב. העורר לא ביסס טענתו זו בראיה כלשהי והיא נטענה על ידו בעלמא.

כפי שציינתי לעיל, אין די בהבעת עמדה בסוגיה משפטית, בתיק זה או אחר, כדי להוות עילת פסלות בכל תיק בו מתעוררת אותה סוגיה.

מכל מקום, כפי שהעיר המשיב בתגובתו לבקשה (סעיף 25), בקשת העוררים בעניין אביבי רייך לתיקון השומה הוגשה בתאריך 31.8.2016 והחלטת המשיב בבקשה זו ניתנה בתאריך 7.9.2016 כאשר מינויי לכהונת שפיטה היה כבר בחודש אפריל 2016. ממילא לא הייתה יכולה להיות לי כל נגיעה, לא עובדתית ולא משפטית, למתן ההחלטה בבקשה לתיקון שומה בעניין אביבי רייך.

על רקע זה, אין מקום לומר שקיימת מניעה כי אשב בדין בערר הנדון.

מראית פני הצדק

18. העורר טוען כי עלי להימנע מלדון בערר ולו מחמת מראית פני הצדק והחשש לפגיעה באמון הציבור.

19. ככלל, והדברים ידועים, אם אין חשש ממשי למשוא פנים בניהול ההליך ממילא אין מקום לפסלות בשל מראית פני הצדק (ע"א 3345/17 אמנון סלע נ' בנק דיסקונט למשכנתאות בע"מ פסקה 14 (20.06.2017)).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

17 אוקטובר 2018

ו"ע 18-07-68019 חוגי נ' מנהל מיסוי מקרקעין ת"א

בסופו של דבר, הזכות לשבת במשפט היא גם החובה לעשות כן; שופט אינו חופשי לפסול את עצמו אלא על סמך נתונים אובייקטיביים שמצביעים על חשש ממשי למשוא פנים. דווקא השתחררות בלתי ראויה של שופט מהדיון במשפט עלולה לפגוע בהגינות המשפט ובאמון הציבור ועלולה לגרור אחריה גם עיוות דין (ע"א 3712/02 פקיד שומה תל אביב 4 נ' דן (דוד) מקוב, פסקה 7 פ"ד נו(4) 185 (2002)).

סוף דבר

20. הבקשה נדחית.
21. בנסיבות העניין, אינני עושה צו להוצאות.
22. מועד קדם המשפט יוותר על כנו ובמסגרתו תידון הצעת העורר להסדר דיוני.

ניתנה היום, ח' חשוון תשע"ט, 17 אוקטובר 2018, בהעדר הצדדים.

ירדנה סרוסי, שופטת